

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร” โดยผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน สามารถแจกแจงผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 เหตุผลของการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 5 ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในส่วนนี้แบ่งออกเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเศรษฐกิจ ข้อมูลสุขภาพ และ ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.7 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 44.3 (ตารางที่ 4.1)

2. ลักษณะบ้านพักที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พักบ้านส่วนตัวในปัจจุบัน ร้อยละ 58.6 รองลงมา พักบ้านเช่า ร้อยละ 20.0 พักบ้านญาติ ร้อยละ 10.0 พักห้องเช่า ร้อยละ 7.1 และอื่น ๆ ร้อยละ 7.1 (ตารางที่ 4.1)

3. อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 61-70 ปี รองลงมา มีอายุ 71 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.7 และมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี ร้อยละ 14.3 โดยมีอายุต่ำสุด คือ 42 ปี อายุสูงสุด 82 ปี อายุเฉลี่ย 67.63 ปี (ตารางที่ 4.1)

4. สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.6 รองลงมา เป็นหม้าย ร้อยละ 24.3 และหย่าร้าง ร้อยละ 8.6 (ตารางที่ 4.1)

5. การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 61.4 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 27.1 และอนุปริญญา (ปวช., ปวส.) ร้อยละ 5.7 (ตารางที่ 4.1)

6. อาชีพเดิมของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเดิมคือ รับราชการ ร้อยละ 38.6 รองลงมา ประกอบอาชีพเดิม คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 21.4 และอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.1 (ตารางที่ 4.1)

7. อาชีพปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 52.9 รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปในปัจจุบัน คิดเป็น ร้อยละ 25.7 (รายได้ต่ำสุด 1,200 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 30,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 6,850 บาทต่อเดือน) และอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 17.1 (รายได้ต่ำสุด 1,500 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 11,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 5,214.29 บาทต่อเดือน) (ตารางที่ 4.1)

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

1. แหล่งที่มาของรายได้ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้จากบุตรหลานในปัจจุบัน ร้อยละ 68.6 (รายได้ต่ำสุด 500 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 15,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 3,400 บาทต่อเดือน) รองลงมา มีรายได้จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 12.9 และ โดยมีรายได้ต่ำสุด 9,000 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 21,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 16,750 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.1)

2. บุคคลที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีหลานที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 32.9 มีลูกที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 31.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 25.7 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	31	44.3
หญิง	39	55.7
รวม	70	100.0
ลักษณะบ้านพักที่อยู่ในปัจจุบัน		
บ้านส่วนตัว	41	58.6
บ้านเช่า	14	20.0
บ้านญาติ	7	10.0
ห้องเช่า	5	7.1
อื่น ๆ	3	4.3
รวม	70	100.0
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี	10	14.3
61-70 ปี	35	50.0
71 ปีขึ้นไป	25	35.7
รวม	70	100.0
** อายุต่ำสุด 42 ปี, สูงสุด 82 ปี, เฉลี่ย 67.63 ปี		
สถานภาพสมรส		
สมรส	41	58.6
หม้าย	17	24.3
หย่าร้าง	6	8.6
โสด	5	7.1
อื่น ๆ	1	1.4
รวม	70	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ประถมศึกษา	43	61.4
มัธยมศึกษา	19	27.1
อนุปริญญา (ปวช., ปวส.)	4	5.7
ปริญญาตรี	3	4.3
อื่น ๆ	1	1.4
รวม	70	100.0
อาชีพเดิม		
รับราชการ	27	38.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	5.7
ลูกจ้างบริษัท	6	8.6
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	15	21.4
รับจ้างทั่วไป	12	17.1
อื่น ๆ	6	8.6
รวม	70	100.0
อาชีพปัจจุบัน		
- รับจ้างทั่วไป (รับงานฝีมือมาทำที่บ้าน, เลี้ยงเด็ก, แม่บ้าน, รับจ้างทำงานที่บริษัท ร้านค้าต่าง ๆ, ช่วยดูแลธุรกิจของครอบครัวลูกหลาน ญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ) (รายได้ต่ำสุด 1,200 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 30,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 6,850 บาทต่อเดือน)	18	25.7
- ค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ (รายได้ต่ำสุด 1,500 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 11,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 5,214.29 บาทต่อเดือน)	12	17.1
- ที่ปรึกษาของหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน (รายได้ต่ำสุด 3,000 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 3,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน)	2	2.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
- เกษตรกร (รายได้ต่ำสุด 2,000 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 21,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 8,760 บาทต่อเดือน)	1	1.4
- ไม่มีอาชีพ	37	52.9
รวม	70	100.0
แหล่งที่มาของรายได้		
- บุตรหลาน (รายได้ต่ำสุด 500 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 15,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 3,400 บาทต่อเดือน)	48	68.6
- ญาติพี่น้อง (รายได้ต่ำสุด 1,000 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 7,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน)	5	7.1
- เพื่อน	-	-
- การประกอบอาชีพ (รายได้ต่ำสุด 1,500 บาทต่อเดือน รายได้สูงสุด 10,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ย 5,214.29 บาทต่อเดือน)	8	11.4
- อื่น ๆ	9	12.9
รวม	70	100.0
** รายได้ต่ำสุด 9,000 บาทต่อเดือน, รายได้สูงสุด 21,000 บาทต่อเดือน, รายได้เฉลี่ย 16,750 บาทต่อเดือน		
บุคคลที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู		
ลูก	22	31.4
หลาน	23	32.9
อื่น ๆ	18	25.7
ไม่มี	7	10.0
รวม	70	100.0

3. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 52.9 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ร้อยละ 40.0 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป ร้อยละ 7.1 โดยมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 10 คน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1-3 คน	28	40.0
4-6 คน	37	52.9
7 คนขึ้นไป	5	7.1
รวม	70	100.0

* จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน, สูงสุด 10 คน, เฉลี่ย 4.10 คน

4. ความเพียงพอของรายได้ในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เพียงพอในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 54.3 เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 45.7 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

ความเพียงพอของรายได้ในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย

ความเพียงพอของรายได้ในปัจจุบันกับค่าใช้จ่าย	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	32	45.7
ไม่เพียงพอ	38	54.3
รวม	70	100.0

5. การปฏิบัติตัวเองหากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ หากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายจะประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบ

อาชีพอิสระ ร้อยละ 42.1 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 28.9 ค่าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 28.9 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4
การปฏิบัติตัวเองหากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

การปฏิบัติตัวเอง	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	11	28.9
ค้าขาย / ประกอบอาชีพอิสระ	11	28.9
อื่น ๆ	16	42.1
รวม	38	100.0

6. ประเภทรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า อาหารหมดไปกับรายจ่าย ร้อยละ 58.6 รองลงมา ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 47.1 และค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ร้อยละ 47.1 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
ประเภทรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่าง

สิ่งที่หมดไปกับรายจ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ค่ารักษาพยาบาล	33	47.1
ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า อาหาร	41	58.6
ค่าเล่าเรียนบุตรหลาน	5	7.1
ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ	27	38.6
ค่าเช่าบ้าน	12	17.1
อื่น ๆ	8	11.4

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (n=70)

ข้อมูลด้านสุขภาพ

1. ความแข็งแรงของสุขภาพในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีสุขภาพแข็งแรงในปัจจุบัน ร้อยละ 54.3 ไม่แข็งแรง ร้อยละ 45.7 (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

ความแข็งแรงของสุขภาพในปัจจุบัน

ความแข็งแรงของสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
แข็งแรง	38	54.3
ไม่แข็งแรง	32	45.7
รวม	70	100.0

2. การมีโรคประจำตัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีโรคประจำตัว ร้อยละ 72.9 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 27.1 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

การมีโรคประจำตัว

การมีโรคประจำตัว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	19	27.1
มี	51	72.9
รวม	70	100.0

3. ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสามารถประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 58.6 ประกอบอาชีพไม่ได้ ร้อยละ 41.4 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8
ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ

ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพได้	41	58.6
ประกอบอาชีพไม่ได้	29	41.4
รวม	70	100.0

ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

1. การประกอบอาชีพในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 70.0 ประกอบอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 30.0 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
การประกอบอาชีพในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพ	21	30.0
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	49	70.0
รวม	70	100.0

2. หน่วยงานที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุของชมรมผู้สูงอายุอื่น ๆ ร้อยละ 68.7 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 20.9 และเคยร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุของหน่วยงานภาครัฐบาล ร้อยละ 13.4 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

หน่วยงานที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพหลังจากเกษียณอายุ

หน่วยงานที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ชมรมผู้สูงอายุอื่น ๆ	46	68.7
หน่วยงานภาครัฐบาล	9	13.4
หน่วยงานภาคเอกชน	2	3.0
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	14	20.9
อื่น ๆ	3	4.5

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (n=70)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้แก่ผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เห็นว่ากิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้แก่ผู้สูงอายุตรงกับความต้องการ ร้อยละ 70.0 ไม่ตรงกับความต้องการ ร้อยละ 30.0 (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ
จัดให้แก่ผู้สูงอายุ

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ตรงกับความต้องการ	49	70.0
ไม่ตรงกับความต้องการ	21	30.0
รวม	70	100.0

4. ความพร้อมที่จะทำงานหากมีหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นติดต่อให้ทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พร้อมที่จะทำงานหากมีหน่วยงานหรือองค์กรอื่นติดต่อให้ทำงาน ร้อยละ 67.1 ไม่พร้อม ร้อยละ 32.9 (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12
ความพร้อมที่จะทำงานหากมีหน่วยงาน
หรือองค์กรอื่นติดต่อให้ทำงาน

ความพร้อม	จำนวน	ร้อยละ
พร้อมทำงาน	47	67.1
ไม่พร้อมทำงาน	23	32.9
รวม	70	100.0

5. ความต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน ร้อยละ 62.9 ไม่ต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน ร้อยละ 37.1 (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13
ความต้องการค่าตอบแทนจากการทำงาน

ความต้องการค่าตอบแทน	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	44	62.9
ไม่ต้องการ	26	37.1
รวม	70	100.0

6. ความเห็นที่สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อสังคม กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เห็นด้วยที่ว่าต้องการการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อสังคม ร้อยละ 91.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 8.6 (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

ความเห็นที่สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อสังคม

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	64	91.4
ไม่เห็นด้วย	6	8.6
รวม	70	100.0

7. ความเห็นเกี่ยวกับตนเองกับการมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เห็นว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ร้อยละ 95.7 ไม่มีคุณค่าและไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ร้อยละ 4.3 (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

ความเห็นเกี่ยวกับตนเองกับการมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	67	95.7
ไม่มีคุณค่าและไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	3	4.3
รวม	70	100.0

8. ความยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปยังบุคคลอื่น กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีความยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเองไปยังบุคคลอื่น ร้อยละ 90.0 ไม่ยินดี ร้อยละ 10.0 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16
ความยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
ของตนเองไปยังบุคคลอื่น

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ยินดี	63	90.0
ไม่ยินดี	7	10.0
รวม	70	100.0

ส่วนที่ 2 เหตุผลของการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

1. เหตุผลด้านเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านเศรษฐกิจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อหารายได้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ย 2.44 อยู่ในระดับมาก เหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อหาเงินไว้ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.39 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าเฉลี่ย 2.27 โดยมีความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

เหตุผลด้านเศรษฐกิจต่อการทำงานของสมาชิกในชมรม

ผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ด้านเศรษฐกิจ	ความคิดเห็น			$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ
	มาก	ปาน กลาง	น้อย			
1. ทำงานเพื่อหารายได้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	39 (55.7)	23 (32.9)	8 (11.4)	2.44	.69	มาก
2. ทำงานเพื่อหาเงินไว้ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล	33 (47.1)	31 (44.3)	6 (8.6)	2.39	.64	มาก
3. ต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัว	32 (45.7)	28 (40.0)	10 (14.3)	2.31	.71	ปาน กลาง
4. ต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือตนเอง	30 (42.9)	32 (45.7)	8 (11.4)	2.31	.67	ปาน กลาง
5. ทำงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว	29 (41.4)	31 (44.3)	10 (14.3)	2.27	.70	ปาน กลาง
รวม				2.35	0.59	มาก

2. เหตุผลด้านสังคม

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อทำให้รู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.54 โดยมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก เหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อคลายความเหงาและขจัดความเบื่อหน่าย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.51 ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากกว่าต้องการรายได้ ค่าเฉลี่ย 2.40 โดยมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

เหตุผลด้านสังคมต่อการทำงานของสมาชิกในชมรม

ผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ด้านสังคม	ความคิดเห็น			$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ
	มาก	ปาน กลาง	น้อย			
1. ทำงานเพื่อทำให้รู้สึกว่าคุณค่า	41 (58.6)	26 (37.1)	3 (4.3)	2.54	.58	มาก
2. ทำงานเพื่อคลายความเหงาและขจัด ความ เบื่อหน่าย	39 (55.7)	28 (40.0)	3 (4.3)	2.51	.58	มาก
3. ทำงานเพื่อให้มีเพื่อนมากขึ้น	40 (57.1)	26 (37.1)	4 (5.7)	2.51	.61	มาก
4. ทำงานเพื่อทำให้ท่านพบปะผู้คนใน สังคม	38 (54.3)	29 (41.4)	3 (4.3)	2.50	.58	มาก
5. ทำงานเพื่อจะได้ทำให้ตนเองช่วยเหลือ สังคมมากขึ้น	37 (52.9)	28 (40.0)	5 (7.1)	2.46	.63	มาก
6. ทำงานเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มากกว่าต้องการรายได้	30 (42.9)	38 (54.3)	2 (2.9)	2.40	.55	มาก
รวม				2.49	0.48	มาก

3. เหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเอง

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.60 โดยมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก เหตุผลรองลงมา คือ ต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.40 ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ย 2.24 โดยมีความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

เหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเอง

ต่อการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ

ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเอง	ความคิดเห็น			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
	มาก	ปานกลาง	น้อย			
1. ต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	43 (61.4)	26 (37.1)	1 (1.4)	2.60	.52	มาก
2. ต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	34 (48.6)	30 (42.9)	6 (8.6)	2.40	.65	มาก
3. ต้องการบริการปรึกษาแนะนำด้านอาชีพ	32 (45.7)	31 (44.3)	7 (10.0)	2.36	.66	มาก
4. ต้องการบริการจัดหางาน/อาชีพ	32 (45.7)	29 (41.4)	9 (12.9)	2.33	.70	ปานกลาง
5. ต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ	32 (45.7)	29 (41.4)	9 (12.9)	2.33	.70	ปานกลาง
6. ต้องการบริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	25 (35.7)	37 (52.9)	8 (11.4)	2.24	.65	ปานกลาง
รวม				2.38	0.48	มาก

สรุปเหตุผลการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ผู้สูงอายุมีความต้องการการทำงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้สูงอายุ มีความต้องการทำงานอยู่ในระดับมากโดยมีเหตุผลทางด้านสังคมเป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.49 รองลงมา คือ มีความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเอง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.38 โดยมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ในขณะที่มี

ความต้องการทำงานเพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.35 แต่ยังมี ความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

เหตุผลการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ
ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

เหตุผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านสังคม	2.49	0.48	มาก
ด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อ สนับสนุนการพึ่งตนเอง	2.38	0.48	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	2.35	0.59	มาก
โดยรวม	2.41	.4146	มาก

ส่วนที่ 3 ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร มีความต้องการสวัสดิการมากที่สุดคือ ความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยมาก ร้อยละ 61.4 รองลงมาคือ ความต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีผู้เห็นด้วยมาก ร้อยละ 48.6 และความต้องการบริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ ต้องการ/อาชีพที่ถนัด ความต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน ความต้องการ บริการปรึกษาแนะนำด้านอาชีพ มีผู้เห็นด้วยมากร้อยละ 45.7 (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21
ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ
โดยจำแนกตามที่มีการประกอบอาชีพ

ความต้องการบริการ	จำนวน		
	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย
1. ความต้องการบริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	32 (45.7)	29 (41.4)	9 (12.9)
2. ความต้องการบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพ สำหรับผู้สูงอายุ	34 (48.6)	30 (42.9)	6 (8.6)
3. ความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	43 (61.4)	26 (37.1)	1 (1.4)
4. ความต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนา แรงงาน	32 (45.7)	29 (41.4)	9 (12.9)
5. ความต้องการบริการปรึกษาแนะนำด้านอาชีพ	32 (45.7)	31 (44.3)	7 (10.0)
6. ความต้องการบริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	25 (35.7)	37 (52.9)	8 (11.4)

**ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ
ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร**

1. อายุ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี และ อายุ 61 ปีขึ้นไป จะมีความต้องการใน

สวัสดิการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และความต้องการสวัสดิการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ แตกต่างกัน

โดยผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี มีความต้องการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดและบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน มากกว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีความต้องการด้านบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามอายุ

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี (n=10)		อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป (n=60)		ผลต่างค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.83	0.41	2.36	0.68	0.47*
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.50	0.55	2.50	0.61	0.00
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.83	0.41	2.56	0.50	0.27*
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน	2.50	0.55	2.44	0.69	0.06
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.33	0.52	2.53	0.70	0.20*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.17	0.75	2.39	0.60	0.22*
รวม	2.53	0.29	2.46	0.49	0.07

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

2. สถานภาพสมรส

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามสถานภาพสมรส สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานครที่มีสถานภาพสมรสโสดและเคยมีครอบครัวแล้ว จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพสมรสโสดและเคยมีครอบครัวแล้ว จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ในสวัสดิการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และสวัสดิการด้านกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.30)

โดยผู้ที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการด้านบริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่เคยแต่งงานแล้ว ส่วนผู้ที่เคยแต่งงานแล้วมีความต้องการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตาม
สถานภาพสมรส

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	โสด (n=5)		เคยมีครอบครัวแล้ว (n=65)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.00	1.00	2.46	0.75	0.46*
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.67	0.58	2.49	0.60	0.18*

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	โสด (n=5)		เคยมีครอบครัว แล้ว (n=65)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.67	0.58	2.59	0.50	0.08
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ / การ พัฒนาแรงงาน	3.00	0.00	2.41	0.68	0.59*
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.67	0.58	2.49	0.68	0.18*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	3.00	0.00	2.31	0.61	0.69*

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

3. การศึกษา

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามการศึกษา สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกันในสวัสดิการด้านบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีความต้องการด้านบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามการศึกษา

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	ประถม (n=43)		ตั้งแต่มัธยมศึกษา ขึ้นไป (n=27)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่ เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.28	0.67	2.41	0.75	0.13
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.37	0.62	2.44	0.70	0.07
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.60	0.49	2.59	0.57	0.01
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนา แรงงาน	2.26	0.69	2.44	0.70	0.18*
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.37	0.66	2.33	0.68	0.04
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.23	0.61	2.26	0.71	0.03
รวม	2.35	0.45	2.41	0.53	0.06

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

4. ด้านอาชีพเดิม

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามอาชีพเดิม สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพเดิมเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน/ค้าขาย จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพเดิมเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน/ค้าขาย จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ในสวัสดิการทุก ๆ ด้าน ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามอาชีพเดิม

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ (n=31)		พนักงานเอกชน/ รับจ้าง/ค้าขาย (n=39)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่ เหมาะสม/อาชีพที่ที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.29	0.69	2.36	0.71	0.07
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.39	0.62	2.41	0.68	0.02
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.58	0.50	2.62	0.54	0.04
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ / การ พัฒนาแรงงาน	2.39	0.72	2.28	0.69	0.11
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.32	0.65	2.38	0.67	0.06
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.29	0.53	2.21	0.73	0.08
รวม	2.38	0.44	2.38	0.52	0.00

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

5. รายได้

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามรายได้ สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่างกัน จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่างกัน จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้ 1,200-30,000 บาทต่อเดือนมีความต้องการบริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่มียาได้ (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามรายได้

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	ไม่มีรายได้ (n=43)		มีรายได้ 1,200 - 30,000 บาทต่อ เดือน (n=27)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่ เหมาะสม/อาชีพที่ที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.33	0.75	2.33	0.62	0.00
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.37	0.69	2.44	0.58	0.07
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.58	0.54	2.63	0.49	0.05
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนา แรงงาน	2.28	0.73	2.41	0.64	0.13
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.23	0.68	2.56	0.58	0.33*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.19	0.63	2.33	0.68	0.14
รวม	2.33	0.53	2.45	0.40	0.12

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

6. ด้านสุขภาพอนามัย

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามสุขภาพอนามัย สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีสุขภาพแข็งแรงและไม่แข็งแรง จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่มีสุขภาพแข็งแรงและไม่แข็งแรง จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกันในสวัสดิการด้านการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

โดยผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงมีความต้องการการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนก
ตามสุขภาพอนามัย

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	แข็งแรง (n=38)		ไม่แข็งแรง (n=32)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.18	0.73	2.50	0.62	0.32*
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.34	0.67	2.47	0.62	0.13
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.58	0.50	2.63	0.55	0.05
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน	2.34	0.71	2.31	0.69	0.03
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.42	0.64	2.28	0.68	0.03
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.29	0.65	2.19	0.64	0.10
รวม	2.36	0.49	2.40	0.48	0.04

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

7. อาชีพที่ปรารถนา

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามอาชีพที่ปรารถนา ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพ

อิสระ จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกันในสวัสดิการ ด้านบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการ ประกอบอาชีพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

โดยผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความต้องการบริการปรึกษา แนะนำ ด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพอิสระ ส่วน ผู้สูงอายุที่ปรารถนาอาชีพอิสระมีความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานมากกว่าผู้สูงอายุที่ ปรารถนาอาชีพรับจ้างทั่วไป (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนก
ตามอาชีพที่ปรารถนา

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	รับจ้างทั่วไป (n=21)		อาชีพอิสระ (n=21)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่ เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.48	0.60	2.38	0.74	0.10
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.57	0.51	2.43	0.68	0.14
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.48	0.51	2.71	0.46	0.23*
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ / การ พัฒนาแรงงาน	2.48	0.68	2.43	0.68	0.05
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.71	0.56	2.29	0.72	0.42*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.52	0.51	2.19	0.68	0.33*
รวม	2.54	0.43	2.40	0.49	0.14

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

8. อาชีพปัจจุบัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามอาชีพปัจจุบัน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร อาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร อาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกันในสวัสดิการด้านบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพและกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

โดยผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอาชีพรับจ้างทั่วไปมีความต้องการบริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอิสระ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนก
ตามอาชีพปัจจุบัน

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	รับจ้างทั่วไป (n=18)		อาชีพอิสระ (n=12)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัด	2.44	0.51	2.58	0.51	0.14
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.56	0.62	2.58	0.51	0.02
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.61	0.50	2.67	0.49	0.06
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ / การพัฒนาแรงงาน	2.67	0.49	2.33	0.65	0.34*

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	รับจ้างทั่วไป (n=18)		อาชีพอิสระ (n=12)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
5.บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.78	0.43	2.50	0.52	0.28*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.67	0.49	2.25	0.62	0.42*
รวม	2.62	0.31	2.49	0.36	0.13

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

9. การประกอบอาชีพ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามการประกอบอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่ประกอบอาชีพและไม่ได้ประกอบอาชีพ จะมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ที่ประกอบอาชีพและไม่ได้ประกอบอาชีพ จะมีความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพ แตกต่างกัน ในสวัสดิการด้านบริการข้อมูลข่าวสาร การประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และ กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

โดยผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพมีความต้องการสวัสดิการโดยรวม บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนาแรงงาน บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ และกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุน
การพึ่งตนเองด้านอาชีพโดยจำแนกตามที่มี
การประกอบอาชีพ

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการ พึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร	ประกอบอาชีพ (n=21)		ไม่ประกอบอาชีพ (n=49)		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่ เหมาะสม/อาชีพที่โครงการ/อาชีพที่ถนัด	2.43	0.68	2.29	0.71	0.14
2. บริการข้อมูลข่าวสารการประกอบ อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ	2.52	0.60	2.35	0.66	0.17*
3. บริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน	2.67	0.48	2.57	0.54	0.10
4. บริการฝึกอบรมด้านอาชีพ/การพัฒนา แรงงาน	2.52	0.60	2.24	0.72	0.28*
5. บริการปรึกษา แนะนำด้านอาชีพ	2.62	0.50	2.24	0.69	0.38*
6. กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ	2.38	0.59	2.18	0.67	0.20*
รวม	2.52	0.36	2.31	0.52	0.21*

*มีความแตกต่างกัน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ย มากกว่า 0.15

**ส่วนที่ 5 ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้าน
อาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร**

1. ความคิดเห็นต่อตนเองของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (จำนวน 42 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 55 คน จาก
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความเห็นว่าทุกภาคส่วนควรสนับสนุน ส่งเสริม การฝึกอบรมด้าน
อาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และหาตลาดรองรับทั้งด้านแรงงาน และผลิตภัณฑ์ให้กับ
ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ประกอบอาชีพที่ตนถนัดตามความสามารถ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิด
ประโยชน์ และเพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกที่ตนเองยังมีคุณค่าต่อสังคมอยู่

2. ความเห็นข้อเสนอแนะต่อความต้องการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ด้านบริการที่ต้องการมากที่สุด 3 อันดับแรก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (จำนวน 38 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 55 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความคิดเห็นว่า บริการด้านการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว ร่างกายเสื่อมสภาพไม่แข็งแรงเหมือนในอดีต ทำให้มีอาการเจ็บป่วยบ่อย ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลครั้งละมาก ๆ จึงมีความต้องการบริการด้านการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานที่มากขึ้น โดยจัดให้มีการรักษาฟรี หรือเสียค่าใช้จ่ายที่น้อยลง เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากร่างกายไม่แข็งแรง ทำให้ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งหากสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในอนาคต และพบว่าหากสุขภาพไม่แข็งแรงจะส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุด้วย ทำให้ไม่มีกำลังใจในการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุจึงอยากให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องสวัสดิการที่ข้องกับการบริการด้านการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานให้มากกว่านี้ เพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้มีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ในอนาคต

บริการด้านอาชีพเกี่ยวกับความต้องการบริการจัดหางาน แนะนำอาชีพ ข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ และการฝึกอบรมด้านอาชีพ เป็นบริการที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (จำนวน 23 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 55 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความต้องการด้านอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับตัวผู้สูงอายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถและความถนัดของตัวผู้สูงอายุเอง ผู้สูงอายุมีความต้องการอยากให้จัดตั้งศูนย์กลางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพขึ้น เพื่อแนะนำ จัดหางาน และหาแหล่งตลาดให้กับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ และมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายและจิตใจของตนเอง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร่างกายไม่แข็งแรงจึงอยากจะทำงานที่มีลักษณะงานเบาไม่ต้องออกแรงมาก ซึ่งหากมีงานที่เหมาะสมผู้สูงอายุก็พร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่ตามความสามารถที่มีอยู่

บริการด้านค่าครองชีพสำหรับผู้สูงอายุ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นบริการอันดับสุดท้ายที่ผู้สูงอายุต้องการ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (จำนวน 16 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 55 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความต้องการบริการด้านค่าครองชีพเป็นอันดับสุดท้าย เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในชมรมเป็นผู้สูงอายุที่เคยทำงานรับราชการมาก่อน และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดีอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่ค่อยมีความต้องการด้านการเงินมากนัก และมีเพียงบางส่วนที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องการบริการในส่วนนี้ค่อนข้างมาก เพราะส่วนใหญ่ต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีรายได้

น้อยและบางรายยังต้องรับภาระในในการเลี้ยงดูบุตรหลานด้วย ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างลำบากต้องหารายได้มาจุนเจือตนเองและครอบครัวจึงจะสามารถอยู่รอดได้ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จึงมีความต้องการเบี้ยยังชีพมาเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากที่สุด

3. ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (จำนวน 53 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 61 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความเห็นว่าผู้สูงอายุควรทำงาน เพราะจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่เบื่อ ไม่เหงา ทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนเองต่อสังคม และทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าด้วย ทำให้ได้พบปะเพื่อนฝูงมีสังคมมากขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกว่าเหงาเวลาถูกหลานไปทำงาน และเห็นว่าการทำงานเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่งด้วย ทำให้สุขภาพกายและใจแข็งแรง ผู้สูงอายุก็จะไม่เครียดด้วย และการทำงานยังเป็นการฝึกสมองที่ดีอย่างหนึ่ง ทำให้ไม่หลงลืมจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และการทำงานเป็นภูมิปัญญาสำคัญอย่างหนึ่ง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูกหลานในอนาคตได้ ผู้สูงอายุมีความเห็นว่าผู้สูงอายุที่ทำงานต้องการพึ่งตนเองอยากทำประโยชน์ให้กับสังคมมากที่สุด ที่สำคัญเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว เพราะผู้สูงอายุไม่อยากทำให้ลูกหลานเดือดร้อน ไม่อยากเป็นภาระแก่ครอบครัว จึงอยากทำตัวให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (จำนวน 55 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 62 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน) มีความเห็นว่าควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงาน เพราะจะได้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเข้าสังคมทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะเพื่อนฝูง ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีไม่เครียด และมีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งผู้สูงอายุบางคนยังมีความจำเป็นต้องทำงานอยู่ เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่เอื้ออำนวย การประกอบอาชีพจะทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า ผู้สูงอายุบางคนยังแข็งแรง และมีความสามารถสามารถประกอบอาชีพได้ดี ทำให้มีประสบการณ์ที่ดีมาเผยแพร่ต่อไปได้ ส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุประกอบอาชีพตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้

การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

ลักษณะอาชีพของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ผู้สูงอายุมีอาชีพเดิมคือ รับราชการ ร้อยละ 38.6 รองลงมา ประกอบอาชีพเดิม คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 21.4 และอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.1 และปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพในปัจจุบัน ร้อยละ 52.9 นั้นเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมคือรับราชการ ซึ่งมีบำนาญเป็นเงินเดือนในการเลี้ยงชีพอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่ต้องประกอบอาชีพอะไรในปัจจุบัน ส่วนในกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพในปัจจุบันมีการประกอบอาชีพ รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปในปัจจุบัน คิดเป็น ร้อยละ 25.7 ซึ่งในอาชีพเดิมนั้นมีผู้รับจ้างทั่วไปเพียงร้อยละ 17.1 แต่ในปัจจุบันกลับเป็นอาชีพที่มีการทำเพิ่มขึ้น แต่เมื่อมองถึงอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ กลับมีลดลงจากอาชีพเดิม นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีการประกอบอาชีพรับจ้างเพิ่มขึ้นจากอาชีพเดิม และประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระลดลงจากอาชีพเดิมที่เคยทำ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะจากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีรายได้จากอาชีพรับจ้างทั่วไปในปัจจุบันสูงกว่าอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ โดยอาชีพรับจ้างทั่วไปมีรายได้เฉลี่ย 6,850 บาทต่อเดือน และอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ มีรายได้เฉลี่ย 5,214.29 บาทต่อเดือน ดังนั้นผู้สูงอายุจึงหันมาอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ แทนอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ จึงทำให้มีผู้สูงอายุอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน แตกต่างจากการศึกษาผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ของศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2540, น. 13-14) พบว่าผู้สูงอายुर้อยละ 42.4 หรือเกือบครึ่งหนึ่งยังคงประกอบอาชีพอยู่ เช่น ทำนา ทำไร่ ร้อยละ 18.4 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10.8 ประกอบอาชีพส่วนตัว และการศึกษาของ วิธนา ศิริสุข และคณะ (2542, น. 50-60) ได้ศึกษาสถานภาพและบทบาทผู้สูงอายุไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าอาชีพของผู้สูงอายุก่อนอายุ 60 ปี คือ ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัว รับราชการ ทำงานรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัท ทำงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น ส่วนงานของผู้สูงอายุหลังอายุ 60 ปี คือ ทำงานบ้าน ทำอาหาร เลี้ยงหลาน ฝ้าบ้าน ทำสวน ครัวสวนดอกไม้ ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ขายของชำ ข้าราชการบำนาญ ซ่อมแซมบ้านหรือ

ของใช้ เป็นที่ปรึกษาลูกหลาน ช่วยงานชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ นั่นเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานั้นอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ในกรณีที่กลุ่มของผู้ศึกษาเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครดังนั้นการประกอบอาชีพที่สามารถทำได้ คือ อาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ เนื่องจากเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่ในเมือง ส่วนการศึกษาของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้สามารถทำงานเกี่ยวกับการเกษตรได้และยังเป็นอาชีพดั้งเดิมที่เคยทำมา ดังนั้นผู้สูงอายุในเขตต่างจังหวัดจึงมักประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามอาชีพเดิมของตน แต่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครนั้นไม่มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ และยังเป็นอาชีพที่ไม่คุ้นเคยสำหรับคนในเขตพื้นที่เมือง ดังนั้นจึงไม่พบผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานครทำอาชีพเกษตรกรรมในปัจจุบัน

สุขภาพกับความสามารถในการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงในปัจจุบัน ร้อยละ 54.3 และไม่แข็งแรง ร้อยละ 45.7 แม้ว่าผู้สูงอายุจะตอบว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง แต่พบว่าส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 72.9 มีโรคประจำตัว และไม่มีโรคประจำตัว เพียงร้อยละ 27.1 นั่นเป็นเพราะเมื่อคนเราก้าวเข้าสู่วันสูงอายุสภาพการทำงานของร่างกายเสื่อมถอยลง ภูมิคุ้มกันต่อโรค และอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว เช่นเดียวกับแนวคิดของ Hall D.A. (1976, pp. 3-4, อ้างถึงใน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, น. 7) ที่อธิบายถึงการสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) ว่า เป็นการพิจารณาการสูงอายุจากสภาพร่างกายและสรีระของบุคคลที่เปลี่ยนแปลง เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายลดน้อยลง เป็นผลมาจากความเสื่อมโทรมตามกระบวนการสูงอายุซึ่งเป็นไปตามอายุขัยของแต่ละบุคคล นั่นจึงทำให้ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีโรคประจำตัวแต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังตอบว่าตนเองมีสุขภาพที่แข็งแรง ดังนั้นผู้สูงอายุจึงยังเป็นผู้ที่สามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงมีความสามารถประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 58.6 นั้นแสดงว่าแม้จะมีปัญหาด้านสุขภาพ คือ การมีโรคประจำตัว แต่ผู้สูงอายุก็ยังสามารถที่จะทำงานแม้จะมีปัญหาสุขภาพบ้าง แต่ก็ไม่ถึงขั้นล้มหมอนนอนเสื่อจนทำงานไม่ได้ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงยังคงคิดที่จะทำงานต่อไป เช่นเดียวกับแนวคิดจากการศึกษาของ วิธนา ศิริสุข และคณะ (2542, น. 50-60) ที่กล่าวว่า จากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุที่

มีสุขภาพแข็งแรงจะอยากทำงานโดยไม่ต้องการอยู่นิ่งและจะทำงานจนถึงสิ้นลมหายใจทีเดียว มีผู้ที่ไม่ทำงานอยู่บ้างก็เนื่องจากเจ็บป่วยถึงขั้นต้องล้มหมอนนอนเสื่อ สุขภาพย่ำแย่จริง ๆ ชนิดที่เดินไปไหนมาไหนไม่ได้ หรืออยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตเท่านั้นผู้สูงอายุจึงจะหยุดทำงาน

การอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลานกับการทำงานของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่พักบ้านส่วนตัวในปัจจุบัน ร้อยละ 58.6 รองลงมา ส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 52.9 จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายร้อยละ 54.3 นั้นเป็นเพราะผู้สูงอายุมีรายได้จากการทำงานที่ลดลงจากสมัยที่ยังเป็นหนุ่มสาวและยังต้องอุปการะเลี้ยงดูคนในครอบครัว ซึ่งพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีหลานที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 32.9 มีลูกที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูในปัจจุบัน ร้อยละ 31.4 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 25.7 หากรวมกันแล้วผู้สูงอายุมีจำนวนผู้ที่ต้องอุปการะทั้งเป็นลูกและหลานและบุคคลอื่น ๆ ถึงร้อยละ 90.0 และผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ให้อุปการะมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รายได้ของผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ดังนั้นผู้สูงอายุจึงต้องปรับตัวโดยการทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ โดยพบว่าหากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายจะประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากรับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 42.1 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 28.9 ค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 28.9 ซึ่งเห็นได้ว่าสังคมในปัจจุบันผู้สูงอายุยังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและหาเลี้ยงครอบครัวหรือผู้ที่อยู่ในอุปการะซึ่งมีจำนวนมาก ซึ่งคงแตกต่างจากความเชื่อโดยทั่วไปในอดีตที่ว่าเมื่อแก่ตัวไปก็มีลูกหลานคอยเลี้ยงดู แต่ผลการศึกษากลับแสดงให้เห็นว่าแม้จะเข้าสู่วัยสูงอายุที่ควรจะมีลูกหลานมาคอยเลี้ยงดู แต่กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้กลับมีภาระในการรับอุปการะบุตรหลานและคนในครอบครัว และเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายจึงต้องหางานทำเช่นเดียวกับคนวัยหนุ่มสาว ซึ่งการที่ได้มีโอกาสเลี้ยงดูคนในครอบครัวทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถทำประโยชน์ให้กับครอบครัวได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของเฟื่องฟ้า บุญยง (2548, น. บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้สูงอายุประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ และรับจ้างทั่วไป มีภาระต้องอุปการะบุคคลในครอบครัว และมีรายได้ไม่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพต่อภายหลังอายุ 60 ปีเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ผู้สูงอายุควรทำงานต่อไปเพราะทำให้รู้สึกภาคภูมิใจและไม่เป็นภาระของครอบครัว

แต่เป็นที่น่าสังเกตอีกด้านคือ การที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องอุปการะบุตรหลานนั้นอาจมาจากผู้สูงอายุเป็นผู้เกษียณอายุราชการ ซึ่งมีเงินบำเหน็จบำนาญที่เพียงพอต่อการอุปการะบุตรหลาน ดังนั้นผู้สูงอายุกลุ่มนี้ซึ่งมีอาชีพเดิมคือรับราชการ จึงน่าจะเป็นกลุ่มที่ไม่ต้องออกหางานเสริมมากเท่ากับกลุ่มที่มีเดิมที่ไม่ใช่ข้าราชการ

เหตุผลในการทำงานของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร

1. เหตุผลด้านเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุมีการทำงานด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.35 เมื่อและ เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อหารายได้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อหาเงินไว้ใช้เป็นการรักษาพยาบาล ในขณะที่ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว (ตารางที่ 4.25) นั่นเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 52.9 ดังนั้นในเรื่องค่าใช้จ่ายบุตรหลานในครอบครัวอาจเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้วเหตุผลในการทำงานด้านดังกล่าวจึงมีน้อยที่สุด แต่ในด้านค่าใช้จ่ายประจำวันเป็นเหตุผลในการทำงานของผู้สูงอายุมากที่สุด จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 68.6 มีรายได้มาจากบุตรหลาน ซึ่งเฉลี่ย 3,400 บาทต่อเดือน ซึ่งเมื่อเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบันถือว่ายังเป็นรายได้ที่น้อย ดังนั้นผู้สูงอายุจึงไม่ยากเป็นภาระของครอบครัวเพื่อที่จะนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเพื่อเก็บไว้เป็นค่ารักษาพยาบาล และด้วยสถานะเศรษฐกิจที่ถดถอยในปัจจุบัน ทำให้ผู้สูงอายุทำงานเพื่อให้สามารถมีอยู่มีกินโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยลูกหลานอย่างเดียว จึงต้องการทำงานเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและค่ารักษาพยาบาลของตนเอง เช่นเดียวกับ แนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุจะเป็นไปตามสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ (ณฤดี โดดาป, 2534, น. 66-68, อ่างถึงใน เฟื่องฟ้า บุญยง, 2548, น. 17-18) อธิบายว่าความต้องการทางเศรษฐกิจ (Economic Needs) ผู้สูงอายุไม่ต้องการเป็นผู้ร้อ ความช่วยเหลือจากบุตรหลาน หรือครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการมีบทบาทของตนเอง ในทางเศรษฐกิจด้วย โดยมุ่งหวังเพื่อต้องการช่วยตนเองให้พ้นจากความยากลำบากและความยากจน

2. เหตุผลด้านสังคม

ผู้สูงอายุมักถูกมองจากสังคมว่าเป็นผู้ที่มีสภาพร่างกายที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน และบางส่วนต้องเกษียณออกจากงานทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงานเพื่อให้ตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากผู้อื่นและยังเป็นวัยที่ต้องพึ่งพิงประชากรในวัยแรงงาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.49 และเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ทำงานเพื่อทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีคุณค่า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.54 โดยมีความต้องการ เหตุผลรองลงมา คือ ทำงานเพื่อคลายความเหงาและขจัดความเบื่อหน่าย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.51 นั่นคือ ผู้สูงอายุทำงานเพื่อให้ตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและไม่ต้องเป็นภาระในสังคม และไม่ต้องการที่จะถูกมองว่าเป็นวัยแห่งการพึ่งพิงผู้อื่น อีกทั้งไม่ต้องทนเบื่อหน่ายอยู่ที่บ้านในขณะที่ลูกหลานออกไปทำงาน ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองได้ รวมถึงการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความต้องการทางสังคม เช่นเดียวกับแนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุจะเป็นไปตามสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ (ณฤดี โตตาบ, 2534, น. 66-68, อ้างถึงใน เฟื่องฟ้า บุญยง, 2548, น. 17-18) ได้อธิบายว่าความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่ผู้สูงอายุต้องการการยอมรับจากสังคม การยกย่องและการมีส่วนร่วมในสังคมรวมถึงเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ

3. เหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองต่อการทำงาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุต้องการทำงานโดยมีเหตุผลด้านความต้องการบริการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.38 และเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.60 โดยมีความต้องการ เหตุผลที่สำคัญน้อยที่สุดที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการทำงาน คือ ต้องการบริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ย 2.24 นั่นเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสุขภาพของตนซึ่งหากได้รับการสนับสนุนจากรัฐ โดยเฉพาะในด้านบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานแล้วจะทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องมีความกังวลกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหากมีการเจ็บป่วย ส่วนในบริการเกี่ยวกับเงินกู้ยืมนั้นเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องทำงานน้อยที่สุด นั่นแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วผู้สูงอายุไม่ได้มีความต้องการที่จะทำงานหารายได้เพียงอย่างเดียว แต่ที่ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานนั้นมีปัจจัยที่เป็นปัจจัยสนับสนุนอย่างอื่น คือ ความต้องการที่จะได้รับการดูแลจากรัฐในเรื่องสุขภาพอนามัยนั่นเอง เพื่อที่จะไม่ต้องเป็นภาระสำหรับลูกหลานในเวลาเจ็บป่วย

ปัญหาสุขภาพกับความต้องการบริการการสนับสนุนการพึ่งพิงตนเองของผู้สูงอายุ

โดยผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงมีความต้องการการให้บริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดมากกว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง (ตารางที่ 4.35) นั้น

แสดงว่าแม้ว่าผู้สูงอายุจะมีสุขภาพไม่แข็งแรงแต่ก็ยังอยากที่จะทำงานเพื่อไม่ให้เป็นการระแกว่าผู้อื่น ซึ่งการที่ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงอยู่แล้วอาจไม่ต้องทำงาน เนื่องจากรายจ่ายก็มีเพียงในเรื่องของชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่สำหรับผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่ไม่แข็งแรง นอกจากรายจ่ายในชีวิตประจำวันแล้ว ยังต้องมีรายจ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลของตนเอง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีรายได้ที่น้อย และรายได้ยังไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ดังนั้นหากเกิดอาการเจ็บป่วยก็จะทำให้เป็นการระแกว่าใช้จ่ายของลูกหลาน ดังนั้นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงจึงมีความต้องการที่จะทำงาน แต่งานนั้นก็ควรจะเป็นงานที่เหมาะสมกับสุขภาพและวัยของผู้สูงอายุ ซึ่งบริการจัดหางาน/อาชีพที่เหมาะสม/อาชีพที่ต้องการ/อาชีพที่ถนัดนั้นจะช่วยให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงทราบได้ว่าตนเองสามารถทำงานประเภทใดได้บ้าง ซึ่งรายได้ที่ได้มานั้นจะช่วยในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของรุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว (2545, น. 24) ที่อธิบายว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่มักจะเป็นไปในทางเสื่อมถอย ความแข็งแรงลดลง ความสามารถในการประกอบอาชีพลดลงทำให้ผู้สูงอายุบางคนหยุดประกอบอาชีพหรือถ้าไม่หยุดประกอบอาชีพก็อาจเปลี่ยนแปลงอาชีพให้เบาลงหรือไม่ก็มอบหมายให้ลูกหลานเป็นผู้ดูแลแทน ส่วนตัวผู้สูงอายุนั้นก็ยังช่วยดำเนินการในบางส่วนที่เหมาะสมตามสภาพของตนด้วยเหตุนี้ จึงอาจแบ่งผู้สูงอายุตามสภาพการประกอบอาชีพได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้สูงอายุที่ร่างกายแข็งแรงและยังประกอบอาชีพอยู่ ซึ่งอาจจะจะเป็นอาชีพเดิมหรืออาชีพใหม่ที่เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของผู้สูงอายุ
2. กลุ่มผู้สูงอายุที่ร่างกายแข็งแรง แต่ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากต้องการพักผ่อนหรือไม่ก็มอบหมายให้บุคคลอื่นทำแทน อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุในกลุ่มนี้บางคนอาจช่วยทำงานบ้าน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระให้แก่บุตรหลาน
3. กลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพไม่สามารถประกอบอาชีพได้
ดังนั้นผู้สูงอายุจึงมีความต้องการบริการสวัสดิการดังกล่าวเพื่อที่จะหาอาชีพใหม่ที่เหมาะสมกับสุขภาพของตนเอง และงานที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของลูกหลาน เพื่อที่จะมีรายได้ในการรักษาสุขภาพหรืออาจช่วยแบ่งเบาภาระงานเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่ลูกหลานได้

ความต้องการสวัสดิการจากรัฐเพื่อสนับสนุนการพึ่งตนเองต่อการทำงาน

ความต้องการสวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองด้านอาชีพของผู้สูงอายุ ลูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร มุมมองโดยทั่วไปมักมองว่าการพึ่งตนเอง คือ การที่สามารถทำงานเลี้ยงตนเองได้โดยไม่เป็นภาระแก่บุตรหลาน แต่แท้ที่จริงแล้วผู้สูงอายุมีความต้องการ

สวัสดิการที่สนับสนุนการพึ่งตนเองในด้านของสุขภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุถูกจ้างประจำกรุงเทพมหานคร มีความต้องการสวัสดิการมากที่สุดคือ ความต้องการบริการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน โดยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยมาก ถึงร้อยละ 61.4 นั้นเป็นเพราะผู้สูงอายุต่างตระหนักดีถึงปัญหาทางด้านสุขภาพของตนเอง ซึ่งในวัยสูงอายุเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของระบบต่าง ๆ ลดลง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดอาการเจ็บป่วยหรือมีโรคประจำตัว ดังนั้นเหตุผลที่ทำให้ผู้สูงอายุทำงานก็เนื่องจากต้องการเงินที่จะได้รับการสนับสนุนด้านบริการสุขภาพพื้นฐานมากกว่าการบริการที่เกี่ยวกับการทำงานโดยตรง จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการบริการด้านสุขภาพพื้นฐานถึงร้อยละ 61.4 ซึ่งมากกว่าบริการที่เกี่ยวกับการทำงานในทุกข้อ นั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการที่ผู้สูงอายุจะสามารถพึ่งพิงตนเองได้ เนื่องจากปัญหาสุขภาพมักเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ แม้ว่าผู้สูงอายุพร้อมที่จะทำงานแต่ปัญหาสุขภาพไม่เอื้ออำนวยก็ไม่สามารถทำงานได้ และถ้าผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ก็สามารถทำงานเลี้ยงตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นและทำให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าทางสังคม ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ดังนั้นหากขจัดปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุไปได้ก็จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาของ อูไร เล็กน้อย (2540, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการด้านการมีงานทำของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมผู้สูงอายุชิรพยาบาล” ผลการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการทำงานของผู้สูงอายุคือปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เป็นอันดับแรก รองมาคือปัญหาการเดินทางไม่สะดวก ปัญหาความเสื่อมถอยของสติปัญญา ปัญหาการไม่ยอมรับความสามารถของผู้สูงอายุ และปัญหาการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ